

Introduction to Ha'amek Davar 5

ה. ונקל להבין. כי כמו שא"א לחכם בסתרי הטבע להתברך בלבבו כי עמד על כל סתרי הטבע. [זולת שלמה המלך שעמד על כל הברואים ותכליתן ע"י סתרי התורה כמ"ש בהע"ש סי' קע"א בס"ד] ולא עוד אלא אפילו מה שהעלה בחקירתו. אם אין לו בחינה ברורה כי כך הוא יכול להיות שיבא רעהו או בדור שאחריו וחקרו בא"א ויסתור בנין הקודמו. כך א"א להתברך לחוקר בטבע התורה ולעמוד על כל השינויים והנדרש שום לב. ולומר כי הוא עמד על כולן. וגם מה שביאר עין הוכחה שכיון לאמתה ש"ת. ומכל מקום עלינו לעשות מה ש בדינו. ואני בעניי מעולם לא הגעתי לחיפוש מטמוני התורה היינו סגולת התורה ברמזיה. וגם לא מצאתי דעת אלהים שכתבנו לעיל אות ג'. בכ"ז הודות לה' שהגיעני לבקשת טבע התורה שהוא הבנת המקרא ודקדוקיה. ובינותי בכמה מקראות להוציא מהם יראת ה' ומוסרים טובים וזכות הרבים עמדה לי שפירשתי בכל יום הפרשה לפני הישובים לפני ה' בית ה' התלמוד עץ החיים אשר נטע אביר הרועים הגאון מהור"ח זצ"ל. וכבר ידוע במדרש פ' תבוא בעובדא דרבי דהקהל את העם מסייע להוציא יקר בעזרו ית'. ועל פי דקדוקי הפרשה באתי הרבה פעמים להבנת כל הענין בא"א ממה שראיתי בפירושי רבותינו הראשונים ז"ל שהיה לפני. היינו חומש הרמב"ן ורשב"ם וספורנו וראב"ע. ושאר מפרשי התורה לא נפנית לראות כי ספרים הרבה בזה אין קץ. ואם עפ"י מקרה מצאתי כדברי בספר אחד. לא החדלתי ע"פ רוב לציין שמצאתי בזה הספר...

והנה הבא לעמוד על כונת השירה של איזה מחבר. עליו לדעת טבע והליכות המחבר בשירותיו במק"א. כידוע לכל מבין שלא נשתנו הליכות המשורר בן גבירול להליכות המשורר ר' יהודה הלוי זצ"ל. ומכש"כ אשר עלינו להתבונן על טבע התורה. והן המה חקות התורה שנקראים בלשון חז"ל כללי התורה. והתורה הזהירה ע"ז הרבה פעמים לעשות החקים כמבואר בפ' בהר בופ' ראה ושמרת ועשית את החקים האלה. ע"ש במקומו. וכמו שיש כללים להוציא הלכות לאור... כך יש להוסיף ולבאר בכל דור. אע"ג שלא נתפרש מקודם. וכ"ז בכלל מ"ע לשמור ולעשות. והנני לבאר איזה כללים שראיתי לרשום פה בהקדמה. אכן המדקדק בביאורינו ימצא עוד יותר:

Vayikra - Leviticus - Chapter 18

4. You shall fulfill My ordinances and observe My statutes, to follow them. I am the Lord, your God.

ד. אֶת מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ וְאֶת חֻקֵי תִי תִשְׁמְרוּ
לְלַכֵּת בְּהֵם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

5. You shall observe My statutes and My ordinances, which a man shall do and live by them. I am the Lord.

ה. וּשְׁמַרְתֶּם אֶת חֻקֵי תִי וְאֶת מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר
יַעֲשֶׂה אִתְּם הָאֱדָם וְחֵי בְּהֵם אֲנִי יְהוָה:

העמק דבר ויקרא י"ח:

(ה) ושמרתם את חקתי וגו'. זה המקרא לפי הפשט נראה מיותר. וגם מוקשה שני לשון ממקרא הקודם שהקדים חקים למשפטים ורש"י הביא שתי דרשות... והנה בכ"ז לא נתיישב השנוי... אלא כך הענין דהא שאנו רגילים לפרש ע"פ הת"כ וגמ' יומא הנ"ל משפטים מצות שיש בהם טעם וחקים מצות שהשטן משיב עליהם. זה אינו אלא במקום דכתיב משפטים וחקים. אבל בכ"מ דכתיב חקים ומשפטים אין המשמעות כן להקדים מצות שאין בהם טעם ליש בהם טעם. אלא עיקר הפי' כמבואר בספרי דברים כ"פ. וברייתא אחת הובא בקידושין דל"ז אלה החקים אלו המדרשות והמשפטים אלו הדינים. פי' חקים המה המדות שהתורה נחקקת בהם איך לדרוש ולהוציא מדיוק המקרא הלכות שלא נתפרשו... ובס' דברים יבואר כמה פרשיות דכתיב בהם חקים ומשפטים וא"א לפרשם בא"א.

Devarim - Deuteronomy - Chapter 16

10. And you shall perform the Festival of Weeks to the Lord, your God, the donation you can afford to give, according to how the Lord, your God, shall bless you.

י. וְעָשִׂיתָ חַג שִׁבְעוֹת לַיהוָה אֵלֶיךָ מִסֹּת נִדְבַת יָדְךָ אֲשֶׁר תִּתֵּן כְּאֲשֶׁר יְבָרְכֶךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:

11. And you shall rejoice before the Lord, your God, -you, and your son, and your daughter, and your manservant, and your maidservant, and the Levite who is within your cities, and the stranger, and the orphan, and the widow, who are among you, in the place which the Lord, your God, will choose to establish His Name therein.

יא. וְשִׂמְחֶתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתְּךָ וְעַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ וְהַלְוִי אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ וְהַגֵּר וְהַיְתוּם וְהָאֵלְמָנָה אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשִׁכְן שְׁמוֹ שָׁם:

12. And you shall remember that you were a slave in Egypt, and you shall keep and perform these statutes.

יב. וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם וְשִׁמְרָתָ וְעָשִׂיתָ אֶת הַחֻקִּים הָאֵלֶּה:

העמק דבר דברים ט"ז:י"ב

(יב) את החקים האלה. לא נתבאר מה החקים שבעצרת יותר משארי חגים. אכן לפי דברינו דחקים משמעו כ"פ כללי התורה שבהם מחוקקים את התורה ובאים לידי משפטי התלמוד עלינו לפרש כאן ג"כ דבזה המועד ישים אל לבו לשמור ולעשות החקים האלה באשר אז זמן מתן תורתנו ומסוגל בזה היום שניתן בתחלה גם לדורות להתבונן בהם ולקבלם עליו להגות בהם.

Psalms Chapter 102

- יג** וְאַתָּה יְהוָה, לְעוֹלָם תִּשָּׁב; וְזָכְרְךָ, לְדֹר וָדֹר.
13 But Thou, O LORD, sittest enthroned for ever; and Thy name is unto all generations.
- יד** אַתָּה תִּקּוּם, וְתִרְחַם צִיּוֹן: כִּי-עַתָּה לְחַנּוּנָהּ, כִּי-בָא מוֹעֵד.
14 Thou wilt arise, and have compassion upon Zion; for it is time to be gracious unto her, for the appointed time is come.
- טו** כִּי-רָצוּ עַבְדֶּיךָ, אֶת-אַבְנֶיהָ; וְאֶת-עֲפָרָהּ, יַחֲנֹנוּ.
15 For Thy servants take pleasure in her stones, and love her dust.
- טז** וַיִּירָאוּ גוֹיִם, אֶת-שֵׁם יְהוָה; וְכָל-מְלְכֵי הָאָרֶץ, אֶת-כְּבוֹדְךָ.
16 So the nations will fear the name of the LORD, and all the kings of the earth Thy glory;
- יז** כִּי-בָנָה יְהוָה צִיּוֹן-- נִרְאָהּ, בְּכָבוֹדוֹ.
17 When the LORD hath built up Zion, when He hath appeared in His glory;
- יח** פָּנָה, אֶל-תְּפִלַּת הָעֲרֵעָר; וְלֹא-בָזָה, אֶת-תְּפִלָּתָם.
18 When He hath regarded the prayer of the destitute, and hath not despised their prayer.
- יט** תִּכְתֵּב זֹאת, לְדוֹר אַחֲרוֹן; וְעַם נִבְרָא, יְהַלֵּל-יָהּ.
19 This shall be written for the generation to come; and a people which shall be created shall praise the LORD.
- כ** כִּי-הִשְׁקִיף, מִמְרוֹם קִדְשׁוֹ; יְהוָה, מִשְׁמַיִם אֶל-אֶרֶץ הַבַּיִט.
20 For He hath looked down from the height of His sanctuary; from heaven did the LORD behold the earth;
- כא** לְשִׁמְעַ, אֲנָקַת אֲסִיר; לְפִתְחֵהּ, בְּנֵי תַמּוּתָהּ.
21 To hear the groaning of the prisoner; to loose those that are appointed to death;
- כב** לְסַפֵּר בְּצִיּוֹן, שֵׁם יְהוָה; וּתְהַלְלוּ, בִּירוּשָׁלַם.
22 That men may tell of the name of the LORD in Zion, and His praise in Jerusalem;
- כג** בְּהִקְבֹּץ עַמִּים יַחְדָּו; וּמִמְלָכוֹת, לַעֲבֹד אֶת-יְהוָה.
23 When the peoples are gathered together, and the kingdoms, to serve the LORD.

הַרְחֵב דַּבַּר דְּבָרִים כּו: טו